Welke kenmerken van ontmoetingen (fysiek en digitaal) waarbij kennis uit onderwijsonderzoek gedeeld wordt, dragen bij aan de transfer van geleerde kennis naar de onderwijspraktijk van de onderwijsprofessional?

Beantwoord door Wouter Schenke, José Mulder (Kennismakelaars Kennisrotonde)

1 april 2020 - update 28 oktober 2023

KR. 876

Kort antwoord

Er is veel aandacht in de wetenschappelijke literatuur voor de transfer van kennis. Er is echter geen empirisch bewijs dat onderwijskennis direct effect kan hebben op de onderwijspraktijk. Welke kenmerken van bijeenkomsten waar onderzoekers en leraren elkaar ontmoeten bevorderlijk zijn voor de transfer van kennis, is op basis van onderzoek dan ook niet te zeggen. Wel zijn onderzoekers en onderwijsprofessionals van mening dat het voor de transfer van kennis van groot belang is dat ze elkaar (geregeld) ontmoeten.

Antwoord

Het gebruik van kennis wordt al lange tijd gezien als een belangrijk middel om de onderwijspraktijk te verbeteren. Maar zelfs nu de toegang tot onderzoeksresultaten sterk is verbeterd door snel ontwikkelende informatie- en communicatietechnologieën, blijft er een kloof bestaan tussen de kennis die door onderzoekers wordt geproduceerd en de kennis die in de onderwijspraktijk wordt gebruikt (Becheikh et al., 2010; Anwer & Reiss, 2023).

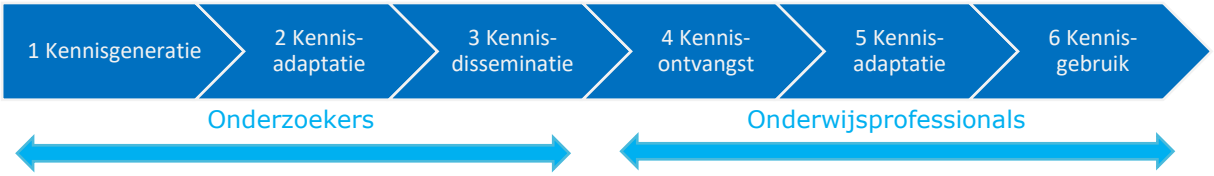
Om die kloof te overbruggen wordt gepleit voor een ‘kennistransfer’ van onderzoekers naar praktijkprofessionals (Becheikh et al., 2010). Doel van zo’n transfer is dat leraren, schoolleiders en andere onderwijsprofessionals gebruik kunnen maken van onderzoeksresultaten om hun onderwijspraktijk te verbeteren, vernieuwingen door te voeren en specifieke problemen op te lossen (Becheikh et al., 2010).

Om de transfer van kennis mogelijk te maken, worden allerlei initiatieven ontplooid om ontmoetingen tussen onderzoekers en leraren te faciliteren, denk aan conferenties, studiedagen, trainingen en (online) bijeenkomsten. De vraag die hier voorligt is welke kenmerken van zulke ontmoetingen bevorderlijk zijn voor de transfer van kennis tussen onderzoekers en onderwijsprofessionals.

Transfer van onderzoekskennis naar onderwijspraktijk in zes stappen

De transfer van onderzoekskennis naar de onderwijspraktijk wordt in de literatuur omschreven als '*academic knowledge utilisation'* (AKU), waarbij het gaat om het gebruik van kennis in de onderwijspraktijk die gegenereerd is door wetenschappelijke onderzoekers (Van Schaik et al., 2018).

Becheikh et al. (2010) heeft op basis van een systematische review van de literatuur een zes-stappenmodel geconstrueerd waarmee het transferproces inzichtelijk wordt gemaakt:

Stappen 1-3 dienen door onderzoekers te worden uitgevoerd, stappen 4-6 door onderwijsprofessionals. De stappen betekenen het volgende:

1. Kennisgeneratie: het creëren van kennis door middel van onderzoek door onderzoekers.
2. Kennisadaptatie: de resultaten van onderzoek rapporteren en toegankelijk maken voor potentiële gebruikers.
3. Kennisdisseminatie: het verspreiden van kennis door de onderzoekers.
4. Kennisontvangst: de kennismaking van onderwijsprofessionals met onderzoeksresultaten.
5. Kennisadaptatie: is de onderwijsprofessional in staat en bereid om de ontvangen kennis te gebruiken?
6. Gebruik van kennis. Kennis kan op verschillende manieren gebruikt worden. Instrumenteel: leermateriaal en beleid worden ontwikkeld en/of aangepast. Conceptueel: bewustzijn/begrip voor bepaalde zaken/problemen is vergroot. Symbolisch: legitimatie van reeds bestaande praktijken en/of beleid (Weiss, 1979).

Het zes-stappenmodel zoals hierboven geschetst wordt zelden lineair doorlopen. Bij elke stap kan het nodig zijn om vooruit of juist terug te kijken en feedbackloops in te stellen (Becheikh et al., 2010).

Of transfer zich daadwerkelijk voordoet, is onduidelijk

Uit een systematische review van de literatuur blijkt dat hoewel de interesse voor de impact van onderwijskennis op de onderwijspraktijk (sterk) toeneemt, er erg weinig empirisch bewijs is dat onderwijskennis direct effect kan hebben op de onderwijspraktijk (Becheikh et al., 2010; Mitton et al., 2007). Sterker nog, er wordt zelfs gesteld dat het meten van impact in principe onmogelijk is (Cain, 2015).

Wie de zes stappen van het transferproces bekijkt ziet dat er veel factoren zijn die het gebruik van kennis in de praktijk beïnvloeden. Bovendien kan gebruik van kennis op verschillende manier plaatsvinden. Dit maakt het lastig empirisch vast te stellen of een kennistransfer zich voordoet en welke kenmerken van belang zijn. De kennistransfer is 'ongrijpbaar', zoals Ford et al. (2018) concludeert op basis van literatuuronderzoek.

Welke kenmerken van bijeenkomsten waar onderzoekers en leraren elkaar ontmoeten bevorderlijk zijn voor de transfer van kennis, is op basis van onderzoek dan ook niet te zeggen.

Wel kan op basis van onderzoek onder onderzoekers en onderwijsprofessionals gesteld worden dat ontmoetingen an sich van belang zijn. Ook blijkt het belangrijk dat de kennis die wordt overgedragen begrijpelijk en relevant is. Deze aspecten worden hieronder nader toegelicht. Opgemerkt dient hierbij te worden dat het gaat om informatie die verkregen is op basis van interviews met onderzoekers en onderwijsprofessionals; het is hun mening. Er is met andere woorden geen verband vastgesteld tussen deze aspecten en het daadwerkelijke gebruik van kennis uit onderzoek.

Ontmoetingen zijn belangrijk

Direct contact tussen onderzoekers en onderwijsprofessionals is een belangrijk aspect van de kennistransfer volgens geïnterviewde expert-onderzoekers (Anwer & Reiss, 2023). Het is dan ook goed als ze elkaar ontmoeten bij conferenties, studiedagen, trainingen en (online) bijeenkomsten (Mitton et al., 2007).

Waar het gaat om complexe zaken en/of veranderingen, zou het bovendien niet bij één ontmoeting moeten blijven volgens de systematische review van Becheikh et al. (2010). Dan is een iteratief, interactief en reflectief proces nodig om gezamenlijk te bekijken wat er veranderd moet worden, zaken uit te testen en pedagogische gevolgen te bespreken.

Trainingssessies worden dan ook wel gezien als de meest geschikte methode om tot een kennistransfer te komen, omdat daar de mogelijkheid geboden wordt om nieuwe kennis in concrete onderwijssituaties toe te passen en daarvan te leren (Becheikh et al., 2010).

Begrijpelijke, relevante informatie

De kennis die wordt overgedragen dient gemakkelijk te begrijpen te zijn voor onderwijsprofessionals. De gebruikte taal dient simpel, helder en *to the point* te zijn, gelardeerd met concrete onderwijsvoorbeelden en -ervaringen. De kennis dient bovenal relevant te zijn. Dit betekent dat de kennis interessant moet zijn, geloofwaardig en aansluiten bij de tijd (Becheikh et al., 2010). Onderzoekers dienen dan ook goed voor ogen te hebben wie hun publiek is (Mitton et al., 2007). Het gebruik van technische, complexe taal blijkt nu vaak een struikelblok; leraren geven aan dat ze de taal van onderzoekers vaak niet begrijpen (Van Schaik et al., 2018).

Geraadpleegde bronnen

Anwer, M., & Reiss, M. (2023). Linking research and practice in education: The views of expert researchers in the field. Journal of Education for Teaching, 49(2), 326-340.

Becheikh, N., Ziam, S., Idrissi, O., Castonguay, Y., & Landry, R. (2010). How to improve knowledge transfer strategies and practices in education? Answers from a systematic literature review. Research in higher education journal, 7, 1.

Cain, T. (2015). Teachers' engagement with published research: Addressing the knowledge problem. The curriculum journal, 26(3), 488-509.

Ford, J. K., Baldwin, T. T., & Prasad, J. (2018). Transfer of training: The known and the unknown. Annual review of organizational psychology and organizational behavior, 5, 201-225.

Macià, M., & García, I. (2016). Informal online communities and networks as a source of teacher professional development: A review. Teaching and teacher education, 55, 291-307.

Mitton, C., Adair, C. E., McKenzie, E., Patten, S. B., & Perry, B. W. (2007). Knowledge transfer and exchange: review and synthesis of the literature. The Milbank Quarterly, 85(4), 729-768.

Van Schaik, P., Volman, M., Admiraal, W., & Schenke, W. (2018). Barriers and conditions for teachers' utilisation of academic knowledge. International Journal of Educational Research, 90, 50-63.

Van Veen, K., Zwart, R., Meirink, J., & Verloop, N. (2010). *Professionele ontwikkeling van leraren. Een reviewstudie naar effectieve kenmerken van professionaliseringsinterventies van leraren*. Leiden: ICLON / Expertisecentrum Leren van Docenten.

Van Wijk, R., Jansen, J. J., & Lyles, M. A. (2008). Inter-and intra-organizational knowledge transfer: a meta-analytic review and assessment of its antecedents and consequences. Journal of management studies, 45(4), 830-853.

Weiss, C. 1979. The Many Meanings of Research Utilization. Public Administration Review 39(5):426–31

Over deze vraag

Opgesteld door:	Yolande Emmelot (Antwoordspecialist), Wouter Schenke, José Mulder (Kennismakelaars Kennisrotonde)
Vraagsteller:	beleidsmedewerker NRO
Geraadpleegde experts:	Helma Oolbekkink, lector Lectoraat Professionaliteit van leraren, Hogeschool Arnhem en Nijmegen (bij update)
Onderwijssector:	Alle sectoren
Trefwoorden:	Kennistransfer, kennisbenutting, ontmoeting
Referentie:	Kennisrotonde. (2020;2023). *Welke kenmerken van ontmoetingen (fysiek en digitaal) waarbij kennis uit onderwijsonderzoek gedeeld wordt, dragen bij aan de transfer van geleerde kennis naar de onderwijspraktijk van de onderwijsprofessional?* (KR.876).

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een onderdeel van het NRO.